

Valmieras pilsētas zaļās zonas

Foto: visit.valmiera.lv

Valmiera ir viena no zaļākajām un sakoptākajām pilsētām Latvijā, kur harmoniski apvienojas dabiska un urbāna vide. Zaļās zonas pilsētā kalpo kā strukturēts dzīves audekls, kurā daba ieaužas pilsētas ikdienā, veidojot līdzsvarotu un funkcionālu vidi. Pilsētas zaļās zonas – parki, meži, skvēri un dabas takas – ne tikai uzlabo iedzīvotāju dzīves kvalitāti, bet arī būtiski veicina ekoloģiskā līdzsvara saglabāšanu. Tās nodrošina atpūtas iespējas, uzlabo gaisa kvalitāti un veicina bioloģisko daudzveidību. Šajā rakstā tiek analizēta zaļo zonu loma pilsētvidē, to ietekme uz gaisa kvalitāti, cilvēku veselību un sabiedrisko dzīvi. Izskata zaļo zonu attīstības plānus un iniciatīvas, kas veicina ilgtspējīgu attīstību un uzlabo dzīves kvalitāti.

Valmieras pilsēta

Valmiera jau izsenis bijusi kā dzirkstošs ideju krustpunkts un uzņēmējdarbības dzinējspēks, kur satiekas dažādas kultūras un valodas. Kā viena no Hanzas pilsētām, tā attīstījies kopš 1283. gada, kad tās sirds ritmu sāka iezīmēt Svētā Sīmaņa baznīcas celtniecība. Pārvarot vēstures grūtības, pilsēta vienmēr ir spējusi atdzimt kā fēnikss no pelniem, nostiprinot savu ekonomisko pamatu.

Mūsdienās Valmiera ir Vidzemes industriālais centrs, kur ģimenes vērtības, izglītība un ilgtspējīga attīstība ir īpaši svarīgas. Pilsētas iedzīvotāji ir aktīvi, sportiski un cieši saistīti ar dabu. Valmiera turpina attīstīt kultūras un radošās industrijas, veidojot unikālu kultūrtelpu. Tā ir vieta, kas sakņojas bagātīgā pagātnē,

uzplaukst tagadnē un ar skaidru skatienu virzās nākotnē – pilsēta, kas kalpo kā auglīga augsne dzīvošanai, darbam un izglītībai.

Zaļās zonas definīcija un to nozīme pilsētvidē

Pilsētas zaļās zonas ir apstādījumi un dabas teritorijas, kas iekļaujas pilsētas vidē. Tās ietver parkus, skvērus, ūdensmalas, pilsētu mežus, zaļās zonas ap daudzdzīvokļu ēkām, mazdārziņus un citas apzaļumotas vietas.

Zaļajām zonām pilsētā ir svarīga loma gan vides, gan sabiedrības labklājībā. Tās uzlabo gaisa kvalitāti, absorbējot piesārņojumu un ražojot skābekli, kā arī palīdz regulēt temperatūru, mazinot pilsētas siltuma salas efektu. Šīs zonas veicina bioloģisko daudzveidību, nodrošinot dzīvotnes dažādām augu un dzīvnieku sugām, un pozitīvi ietekmē cilvēku veselību, samazinot stresu un uzlabojot garīgo labklājību. Turklāt zaļās zonas kalpo kā sociālās mijiedarbības vietas, stiprinot kopienas saites un veicinot ilgtspējīgu pilsētas attīstību.

Zaļo zonu izvietojums Valmierā

Zaļās zonas Valmierā ir vienmērīgi izvietotas visos pilsētas rajonos, veidojot kā dabas stīgas, kas savieno dažādus pilsētas punktus un nodrošina piekļuvi gan iedzīvotājiem, gan apmeklētājiem. Lielākās apzaļumotās teritorijas atrodas tuvu Gaujas upei, kur daba un ūdens savijas gleznainā harmonijā, piedāvājot gan elpu aizraujošus skatus, gan plašas atpūtas iespējas.

Viena no iecienītākajām vietām pilsētas centrā ir Dzirnauvu ezeriņa promenāde – kā mierpilns gleznojums dabā, kas piedāvā gleznainu pastaigu maršrutu ap ezeriņu. Tikpat populārs ir arī Vecpuišu parks, kas, kā zaļš vēstures albums, glabā laikmeta pieskārienu un kalpo kā zaļš atpūtas stūris pašā Valmieras sirdī. Netālu no centra atrodas Jāņparks, kur plašās zaļās teritorijas ir piemērotas dažādām aktivitātēm.

Foto: skolenukursijas.lv

Lai baudītu aktīvu atpūtu dabā, lieliska izvēle ir Sajūtu parks – kā harmonisks tilts starp cilvēku un dabu, kas piedāvā unikālu dabas taku pieredzi, pastaigu takas un dažādas citas aktivitātes. Ainaviski skaistu maršrutu piedāvā Gaujas stāvie krasti, kas ved gar upes stāvkrastiem un ietver vairākas zaļās teritorijas, kur iespējams izbaudīt mierīgas pastaigas.

Foto: visit.valmiera.lv

Valmierā zaļās zonas savieno arī "Zaļā Valmiera" maršruts, kas kā zaļš pavediens vijas cauri pilsētai aptuveni 9 km garumā, ietverot dažādas pilsētas apzaļumotās teritorijas un radot vienotu, ainavisku telpu atpūtai un dabas izzināšanai.

Citas zaļās iniciatīvas pilsētā

Valmierā tiek īstenotas vairākas zaļās iniciatīvas, kas veicina ilgtspējīgu attīstību un vides apziņas veidošanu sabiedrībā. Valmieras zaļās infrastruktūras attīstības plāns koncentrējas uz ilgtspējīgas attīstības principiem, integrējot dabas resursus pilsētas plānošanā. Tā mērķis ir uzlabot dzīves kvalitāti, veicinot vides saglabāšanu un sabiedrības labklājību, ņemot vērā gan klimata pārmaiņu ietekmi, gan cilvēku vajadzības. Valmieras zaļās infrastruktūras plānošanā tiek ņemtas vērā Eiropas Savienības un Latvijas vides politikas, īpaši uzsverot Eiropas Zaļā kursa principus. Tiek uzsvērta uzmanība dabas resursu saglabāšana un bioloģiskās daudzveidības aizsardzība pilsētas teritorijā, lai veicinātu ilgtspējīgu attīstību. Zaļā infrastruktūra kalpo kā instruments, lai samazinātu klimata pārmaiņu negatīvās sekas, piemēram, uzlabojot gaisa kvalitāti, mazinot siltuma salas efektu un regulējot ūdens plūsmu. Valmieras zaļās infrastruktūras attīstības plāns paredz paplašināt pilsētas zaļās zonas, iekļaujot ne tikai parku un atpūtas vietu attīstību, bet arī ūdenstilpņu, mežu un citus dabas elementus, kas veicina vides kvalitātes uzlabošanu. Iedzīvotāju iesaiste ir nozīmīga, un plāns paredz sabiedrības aktīvu līdzdalību zaļo teritoriju attīstībā un apsaimniekošanā, lai veicinātu ilgtspējīgu dzīves vidi.

Ekoloģiskā un vides ietekme

Ekoloģiskā un vides ietekme ir elements ilgtspējīgas pilsētvides veidošanā, un Valmieras zaļās teritorijas darbojas kā neredzami mehānismi, kas virza pilsētas ekoloģisko līdzsvaru. Zaļās zonas, piemēram, parki un koku stādījumi, palīdz samazināt oglekļa dioksīda (CO₂) koncentrāciju gaisā, uzlabojot gaisa kvalitāti un mazinot siltumnīcefekta gāzu emisijas, jo koki absorbē CO₂ un izdala skābekli, padarot pilsētvidi veselīgāku un labvēlīgāku iedzīvotājiem. Turklāt zaļās teritorijas palīdz samazināt pilsētas siltumslāpību efektu – parādību, kad betons un asfaltētas virsmas kļūst par siltuma slazdiem. Zaļā ainava šeit kļūst par dabas gaisa kondicionētāju: koki un apstādījumi nodrošina ēnojumu un vēsāku gaisu, stabilizējot temperatūras svārstības, īpaši karstajās vasaras dienās. Zaļās zonas ir arī bioloģiskās daudzveidības saliņas – tās kalpo kā patvērumi un dzīvotne dažādām augu un dzīvnieku sugām, vienlaikus esot neaizstājama pilsētas ekosistēmas sastāvdaļa.

Sociālie un ekonomiskie ieguvumi

Zaļās zonas Valmierā, tāpat kā citās Latvijas pilsētās, piedāvā dažādus sociālos un ekonomiskos ieguvumus, kalpojot kā pilsētas elpa, kas veicina tās iedzīvotāju labsajūtu. Šīs teritorijas spēlē nozīmīgu lomu cilvēka garīgajā veselībā, jo tuvums dabai darbojas kā dabisks stresa samazinātājs, palīdzot samazināt depresijas risku. Cilvēki dabiski tiecas tuvāk dabai, jo vides faktori – trokšņi, gaisa piesārņojums un traucēts miegs – ir kā smagas nesošas sloksnes, kas negatīvi ietekmē veselību un labsajūtu. Zaļās zonas, piekļuve ūdenim un bioloģiskā daudzveidība ir svarīgi faktori, kas veicina cilvēka labklājību.

Zaļās zonas ir arī kā pilsētas sabiedriskie "pulcēšanās centri", kur cilvēki var satikties, socializēties un piedalīties dažādās kopīgās aktivitātēs, stiprinot kopienas saites un veicinot sabiedrisko integrāciju. Tā ir vieta, kur cilvēki var ieelpot mieru, kas ir atpūta no pilsētas dzīves steigas. Plašie apstādījumi un iespējas piedalīties atpūtas aktivitātēs veicina kopības sajūtu un uzlabo garīgo veselību. Turklāt šīs teritorijas sekmē fiziskās aktivitātes, kas ir būtiskas pilsētas vidē, kur bieži valda mazkustīgs dzīvesveids.

Foto: visit.valmiera.lv

Zaļās zonas palielina pilsētas pievilcību, kļūstot par tās "zaļajiem dārgakmeņiem", kas padara Valmieru pievilcīgāku gan tūristiem, gan potenciālajiem investoriem. Valmiera ar zaļajām zonām, parkiem un tuvumu dabai piesaista ne tikai vietējos iedzīvotājus, bet arī viesus, kuri meklē mierīgu un veselīgu dzīves vidi. Labi attīstītās zaļās zonas ne tikai uzlabo pilsētas estētiku, bet arī veicina tūrisma attīstību, sniedzot apmeklētājiem iespējas izbaudīt dabu, aktīvi atpūsties un piedalīties dažādās aktivitātēs. Turklāt tās veicina ekonomisko attīstību, piesaistot investorus, kuri novērtē pilsētas ilgtspējīgas attīstības plānus un tās dzīvotspēju. Zaļās zonas kļūst par dzīvotspējas atslēgu, kas veicina pilsētas konkurētspēju un pievilcību gan iekšzemes, gan ārvalstu tirgos.

Valmieras industriālā parka attīstība ir svarīgs solis ekonomikas izaugsmei. Šie parki palīdz piesaistīt ārvalstu investīcijas un jaunas ražotnes, radot nepieciešamo infrastruktūru uzņēmējiem. Industriālie parki arī palīdz Valmierai konkurēt ar citām valstīm. Kvalitatīvi investīciju projekti ne tikai rada tiešas investīcijas un darba vietas, bet arī palīdz attīstīt uzņēmējdarbības vidi, veicinot jaunu uzņēmumu ienākšanu un sadarbību. Tas veicina vietējo uzņēmumu izaugsmi, palielinot nodarbinātību un ieņēmumus. Katra ārvalstu investīcija rada vismaz divas papildu darba vietas, kas veicina ilgtermiņa ekonomisko attīstību.

Pilsētplānošana un attīstība

Valmierā tiek īstenots LIFE LATESTadapt projekts, kura mērķis ir uzlabot pilsētas noturību pret ekstremāliem laikapstākļiem, izmantojot zaļās infrastruktūras risinājumus, kas darbojas kā pilsētas

aizsargmūris pret klimata pārmaiņu izaicinājumiem. Projekta ietvaros tiek izstrādāts Zaļināšanas plāns, kura sagatavošana ietver iedzīvotāju aptaujas, datu analīzi un ekspertu diskusijas. Jūnija sākumā notika tikšanās ar projekta partneriem, kurās tika precizēti plāna mērķi un prioritātes, īpaši koncentrējoties uz dabā balstītiem risinājumiem. Pavasarī Valmierā norisinājās arī starptautisks hakatons "LifeHack Valmiera", kura laikā tika izstrādāti risinājumi klimata pārmaiņu izaicinājumu risināšanai. Projekts turpinās ar plānošanas darbiem un demonstrēšanas vietas izveidi, kur tiks īstenoti dabā balstīti risinājumi.

Valmieras novada pašvaldība ir uzsākusi tematiskā plānojuma "Valmieras valstspilsētas zaļās infrastruktūras attīstības plāns" izstrādi, kas kalpo kā ceļvedis pilsētas zaļās infrastruktūras nākotnei. Tematiskā plānojuma mērķis ir analizēt Valmieras pilsētas zaļās infrastruktūras pašreizējo stāvokli un piedāvāt priekšlikumus tās turpmākai attīstībai un pārvaldībai. Tas veicina kvalitatīvu dzīves vidi, ilgtspējīgu pilsētvides attīstību un pielāgošanos klimata pārmaiņām. Galvenās prioritātes ietver lietussūdens plūdu un karstumsalu efekta mazināšanu, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un pilsētvides ekoloģiskās kvalitātes uzlabošanu.

Papildus tam Valmierā ir īstenoti projekti, kas veicina zaļo zonu integrāciju pilsētvidē, veidojot pilsētu kā dzīvu audumu, kur katrs elements – gan cilvēki, gan daba – harmoniski saplūst. Piemēram, bijusī publiskā slidotava ir pārvērsta par aktīvās atpūtas parku "Mežs", kas piedāvā plašu aktīvās atpūtas iespēju klāstu, tostarp trenāžierus, rotaļu laukumus, skeitparku, strītbola laukumu un citas zonas, kas piemērotas visiem vecumiem un interesēm. Šis parks kļūst par zaļu plaukstošu oāzi, kas ir kā „mūsdienīgs dzīvotspējas kodols”, piedāvājot vietu, kur atjaunoties un baudīt dabu. Teritorijas izveidē tika ņemti vērā iedzīvotāju priekšlikumi, kā arī vides un klimatiskie apstākļi, izvēloties piemērotus augus un materiālus. "Mežs" kalpo kā paraugs videi draudzīgai un iekļaujošai pilsētas attīstībai, veicinot sociālo mijiedarbību un dziļāku saikni ar dabu, kļūstot par pilsētas sirdi, kur sabiedrība un daba atrod līdzsvaru.

Foto: visit.valmiera.lv

Valmieras zaļās zonas uzlabo pilsētas iedzīvotāju dzīves kvalitāti, sniedzot vietas atpūtai, aktīvai fiziskai darbībai un sociālai mijiedarbībai. Tās veicina veselīgu dzīvesveidu, samazina stresu un uzlabo garīgo veselību, kas ir svarīgi, lai uzlabotu kopējo sabiedrības labklājību. Zaļās zonas uzlabo gaisa kvalitāti, samazina pilsētas siltumsalu efektu un veicina bioloģisko daudzveidību. Tās arī atbalsta ekoloģiskos procesus, piemēram, oglekļa dioksīda uzsūkšanu un skābekļa ražošanu, tādējādi samazinot siltumnīcefekta gāzu emisijas. Valmieras zaļās zonas ir būtiskas bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai, nodrošinot dzīvotnes dažādām augu un dzīvnieku sugām. Pilsētas meži, parki un ūdensmalas kļūst par svarīgām ekosistēmām, kas atbalsta vietējo faunu un floru. Turklāt Valmieras zaļās zonas ir nozīmīgs elements, kas veicina fizisko un garīgo veselību, piedāvājot iespējas sportiskām aktivitātēm un atpūtai, kas veicina aktīvu dzīvesveidu.

Izmantotie avoti

<https://www.valmierasnovads.lv/pilseta/par-valmieru/>

<https://www.eea.europa.eu/lv/articles/zala-infrastruktura-2013-labaka-dzive>

https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_30890

<https://militaryheritagetourism.info/lv/military/sites/view/491?0&a=od&a=od>

<https://www.sajutuparks.lv>

<https://visit.valmiera.lv/objekti/zala-valmiera-9-km/>

https://www.valmierasnovads.lv/content/uploads/2024/11/3.piel_31.10.2024_lem_623.pdf

<https://www.consilium.europa.eu/lv/policies/european-green-deal/>

<https://www.zemeunvalsts.lv/cik-daudz-co2-koks-absorbe->

<https://www.valmierasnovads.lv/aicina-piedalities-aptauja-par-zalajam-teritorijam-un-to-lietosanu-valmiera/>

<https://www.lsm.lv/raksts/dzive--stils/pilsetvide/29.05.2024-zalas-zonas-udensmalas-un-biologiska-daudzveidiba-kur-pilseta-mazinat-stresu.a555669/>

<https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC7579371/>

<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0013935123011076>

<https://www.ecocertify.org/lv/sustainability/green-public-spaces-and-urban-greening/>

https://www.valmierasnovads.lv/content/uploads/2023/05/172_lem_Pielikums_Valmieras-Industrialaparka-strategija.pdf

<https://www.valmierasnovads.lv/projects/valmieras-industrialaparka-attistiba/>

<https://www.rdpad.lv/life-latestadapt-projekta-aktualitates-riga-cesis-un-valmiera/>

<https://www.valmierasnovads.lv/aktualitates-projekta-life-latestadapt/>

<https://www.valmierasnovads.lv/attistiba/teritorijas-planosanas-dokumenti/tematiskie-planojumi/valmieras-valstspilsetas-zalas-infrastrukturas-attistibas-plans/>

<https://iflaeuropa.eu/index.php/site/news-single/ec-publishes-living-spaces-catalogue-which-includes-a-landscape-architecture-project-valmiera-transforming-asphalt-into-nature-from-latvia>

